

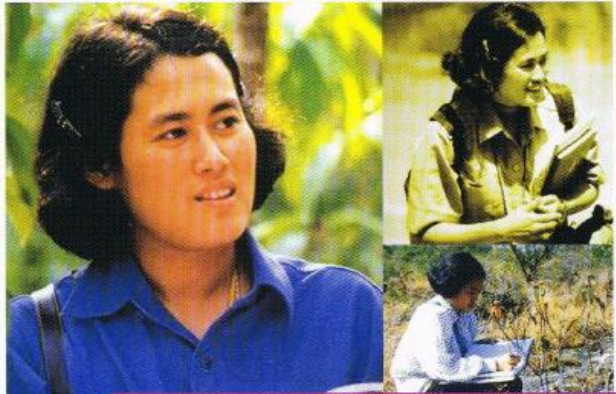
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

เป้าหมาย

เพื่อพัฒนาบุคลากร อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากร
พันธุกรรมพืชให้เกิดประโยชน์ถึงมหาชนชาวไทย

วัตถุประสงค์

- ให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของพันธุกรรมพืช
- ให้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ จนเกิดประโยชน์ถึงมหาชนชาวไทย
- ให้มีระบบข้อมูลพันธุกรรมพืช สื่อถึงกันได้ทั่วประเทศ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงสืบต่องานอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

เมื่อเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2535 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริกับนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวังและผู้อำนวยการ โครงการ ส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศไทย โดยพระราชทานให้โครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดาฝ่ายวิชาการ สำนักพระราชวัง เป็นผู้ดำเนินการ สำหรับงบประมาณดำเนินงานนั้น สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนับสนุนให้กับโครงการสวนพระองค์ฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงาน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โดยสร้างธนาคารพืชพรรณขึ้นในปี พ.ศ. 2536 สำหรับการเก็บรักษาพันธุกรรมพืชที่เป็นเมล็ดและเนื้อเยื่อ และสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานทุกกิจกรรมตามกรอบของแผนแม่บทของอพ.สธ. จนกระทั่งปี พ.ศ. 2551 อพ.สธ. จึงได้รับงบประมาณจากสำนักพระราชวัง เพื่อดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของอพ.สธ. ตามกรอบแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554) ในฐานะหน่วยงานหนึ่งของสำนักพระราชวัง

กรอบการดำเนินงานและกิจกรรมของอพ.สธ.

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางและมาตรการดำเนินงานที่กำหนดไว้ จึงกำหนดกรอบการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ.2549 – กันยายน พ.ศ.2554) โดยที่มกรกรอบการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1

กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาและดำเนินการ บริหารจัดการด้านปกป้องพันธุกรรมพืช สืบสวนเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืชและปลูกรักษา พันธุกรรมพืช โดยมีกิจกรรมที่สนับสนุนได้แก่ กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูก รักษาพันธุกรรมพืช

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่มีแนวปฏิบัติใหม่พื้นที่ปกป้องพื้นที่ป่าธรรมชาติ ให้มีกระจายอยู่ทั่วประเทศ ในทุกเขตพรหมเขตชาติ ดำเนินงานนอกพื้นที่รับผิดชอบของกรมป่าไม้ ดำเนินการ ในพื้นที่ป่าธรรมชาติของส่วนราชการ ศูนย์วิจัย สถานีทดลอง สถาบันการศึกษา พื้นที่ ที่ประชาชนร่วมกันปกป้องรักษา จากนั้นมีการสำรวจขึ้นทะเบียนทรัพยากรที่สำรวจได้ ทำการ ศึกษาความชีววิทยา สนับสนุนให้มีอาสาสมัครระดับหมู่บ้าน ซึ่งหากรักษาป่าดั้งเดิมไว้ได้ ก็จะรักษาพันธุกรรมดั้งเดิม ซึ่งจะทำการศึกษาและนำมาใช้ประโยชน์ต่อไปเมื่อมี ความพร้อม

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรม ในพื้นที่ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลง หรือสูญสิ้นจากการพัฒนา เช่น จากการทำอ่างเก็บน้ำ การทำถนน เปลี่ยนแปลงจากป่า ธรรมชาติเป็นพื้นที่เกษตรกรรม หรือการทำโรงงานอุตสาหกรรม การจัดทำบ้านจัดสรร ฯลฯ ซึ่งพันธุกรรมในพื้นที่เหล่านั้นจะสูญไป การมีได้ส่งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครออก สืบสวนเก็บรวบรวม ในรูปแบบลี้ด กิ่ง ต้นเป็นการดำเนินการนอกพื้นที่ในความรับผิดชอบ ของกรมป่าไม้ ในทุกเขตพรหมเขตชาติ

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช โดยการนำพันธุกรรม ไปเพาะและปลูกในพื้นที่ที่ปลอดภัย ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ที่มีอยู่ 6 ศูนย์ทั่วประเทศ ในพื้นที่ศูนย์วิจัยและสถานีทดลองของกรมวิชาการเกษตร พื้นที่ ที่จังหวัดหรือสถาบันการศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา สวนสาธารณะของกรมวิชาการเกษตร พื้นที่ ที่จังหวัดหรือสถาบันการศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา สวนสาธารณะของกรมวิชาการเกษตร พื้นที่ ที่จังหวัดหรือสถาบันการศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา สวนสาธารณะของกรมวิชาการเกษตร พื้นที่ ที่จังหวัดหรือสถาบันการศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา สวนสาธารณะของกรมวิชาการเกษตร

2

กรอบการใช้ประโยชน์

เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาวิจัยในโครงการอนุรักษ์ พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการ ให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ให้ เป็นเอกภาพ สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน และบรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวพระราชดำริโดยมี กิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุน ได้แก่ กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ พันธุกรรมพืช กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 6 กิจกรรม วางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการศึกษาประเมินพันธุกรรมพืช ที่สำรวจเก็บรวบรวมมาปลูก รักษาโดยมีการศึกษาประเมินในสภาพธรรมชาติ แปลงทดลอง ในด้านสัณฐานวิทยา ชีววิทยา สรีรวิทยา การปลูกเลี้ยง การเขตกรรม สำหรับในห้วงปฏิบัติการมีการศึกษา ดานโภชนาการ องค์ประกอบ รังสีวัด กลิ่น การใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ เพื่อศึกษา คุณสมบัติ คุณภาพ ในแต่ละสายคน โดยได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์นักวิจัย ของ มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย ศูนย์วิจัยและสถานีทดลองต่างๆ ที่ร่วม สนองพระราชดำริ

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลพันธุ์กรรมพืช

เป็นการดำเนินงานของศูนย์ข้อมูลพันธุ์กรรมพืช ที่สวนจิตรลดา บันทึกข้อมูลของการสำรวจเก็บรวบรวม การศึกษาประเมิน การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ รวมทั้งงานจัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง โดยทำการบันทึกลงในระบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นฐานข้อมูลพันธุ์กรรมพืชของประเทศ และให้มีระบบข้อมูลพันธุ์กรรมพืชที่สามารถสืบค้นได้ทั่วประเทศ

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

เป็นกิจกรรมที่นำข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลพันธุ์กรรมพืชที่ได้จากการศึกษาประเมินสำรวจ เก็บรวบรวม การปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืชที่มีนำมาให้ผู้ที่ทรงคุณวุฒิศึกษาและวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อให้มีพันธุ์ตามความต้องการในอนาคต โดยเป็นการวางแผนระยะยาว 30 - 50 ปี สำหรับพันธุ์พืชลักษณะต่างๆ ที่เป็นที่ต้องการของช่วงเวลานั้น ๆ เป็นการพัฒนาโดยมีแผนล่วงหน้า เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้แผนพัฒนาพันธุ์พืชเป้าหมายแล้ว จึงนำทูลเกล้าทูลถวาย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงมีพระราชวินิจฉัยและพระราชทานให้กับหน่วยงาน ที่มีศักยภาพในการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืช เช่น กรมวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และศูนย์บริการการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคใต้ เป็นต้น

3 กรอบการสร้างจิตสำนึก

เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาและบุคคลทั่วไปได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ และการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชของประเทศ จนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนชาวไทย โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนได้แก่ กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชและ กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

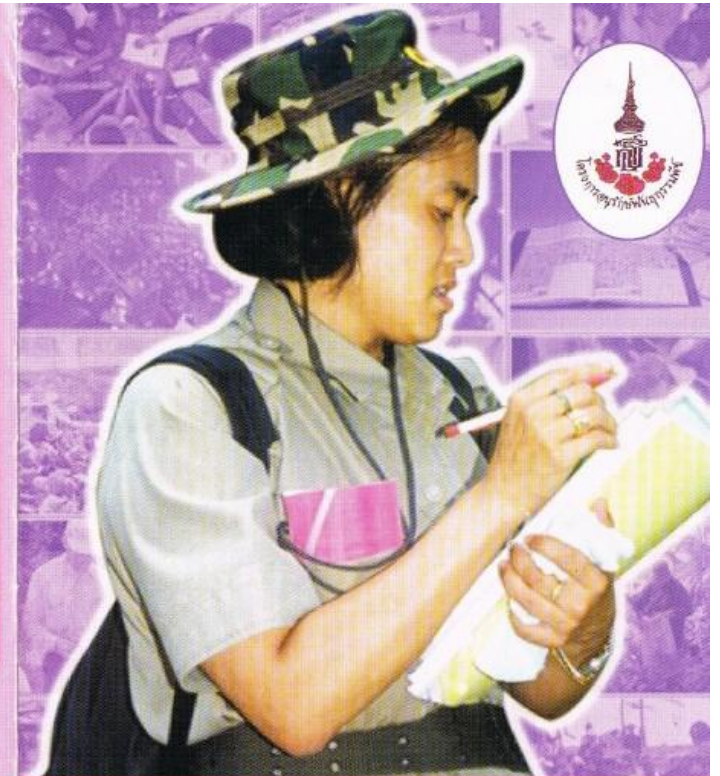
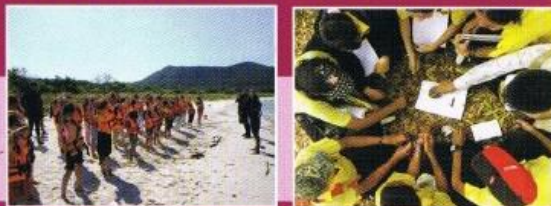
เป็นกิจกรรมที่จะสร้างจิตสำนึก ให้เยาวชน บุคคลทั่วไปหันมาใส่ใจถึงความสำคัญ และประโยชน์ของพันธุ์กรรมพืช ให้รู้จักหวงแหน รู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการ การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรของประเทศ ซึ่งได้รับพระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินการกับเยาวชน โดยการฝึกอบรมให้เห็นประโยชน์ ความงดงาม เกิดความปิติที่จะทำการอนุรักษ์ แทนที่จะสอนให้อนุรักษ์แล้วเกิดความเครียด ในกิจกรรมนี้มี "งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน" เป็นสื่อ โดยการดำเนินงานให้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เป็นที่รวบรวมพรรณไม้ที่มีชีวิต มีที่เก็บพรรณไม้แห้ง พรรณไม้ดอง มีห้องสมุดสำหรับค้นคว้า มีการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งให้โรงเรียนเป็นที่รวบรวมพรรณไม้ท้องถิ่นที่หายาก ใกล้สูญพันธุ์ และเป็นที่รวมภูมิปัญญาท้องถิ่น

สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนของโรงเรียนที่ร่วมสนองพระราชดำรินั้น เป็นส่วนหนึ่งของ "สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ" นอกจากนั้นยังมีงานพิพิธภัณฑ์พืช (พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา, พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย) และการฝึกเรียนรู้อุทยานทะเล เป็นต้น เพื่อเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกด้านอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช โดยให้เยาวชนบันทึกใกล้ชิดกับพืชพรรณไม้ เห็นคุณค่าประโยชน์ ความสวยงามอันจะก่อให้เกิดสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชต่อไป

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมสนับสนุนงานของอพ.สธ. ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของทุนสนับสนุน หรือดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของอพ.สธ. โดยอยู่ในกรอบของแผนแม่บท นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชน ได้สมัครเข้ามาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในสาขาต่างๆ ตามความถนัดและสนใจ โดยมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาให้คำแนะนำ และให้แนวทางการศึกษา ได้แก่ ชมรมนักชีววิทยาอพ.สธ. และชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการอพ.สธ. ซึ่งเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศ ให้ความสำคัญและประชาชนชาวไทยต่อไป

โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
(อพ.สธ.)

**“การรักทรัพยากร
คือความรักชาติรักแผ่นดิน”**

โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สวนจิตรลดา อ.ราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303
โทร. 0-2282-1850, 0-2282-0665 โทรสาร 0-2282-0665

<http://www.rspg.or.th>